Türkiye’de Yetişkin Eğitiminde Karşılaşılan Sorunlar: Bir Meta-Sentez Çalışması (2004-2020)*

Tuğçe Baykal

ORCID ID: <https://orcid.org/0000-0002-1498-5694>

Doktora Öğrencisi / Mersin Üniversitesi, Eğitim Bilimleri Enstitüsü, Eğitim Bilimleri Anabilim Dalı,
Mersin – TÜRKİYE

Doç. Dr. Cenk Akay

ORCID ID: <https://orcid.org/0000-0001-9892-6255>

Mersin Üniversitesi, Eğitim Fakültesi, Eğitim Bilimleri Bölümü, Mersin – TÜRKİYE

Makale Geçmişi

Geliş: 24.08.2021

Kabul: 20.12.2021

On-line Yayın: 31.12.2021

Anahtar Kelimeler

Yetişkin Eğitimi

Meta Sentez

Yetişkin Eğitimi Sorunları

Hayat Boyu Öğrenme

Androgoji

Araştırma Makalesi

* “COPE-Dergi Editörleri İçin Davranış Kuralları ve En İyi Uygulama İlkeleri” beyanları: Bu çalışma için herhangi bir çıkar çatışması bildirilmemiştir. Bu çalışma için etik kurul onayı gerekmemektedir.

DOI:

<http://dx.doi.org/10.29228/JASSS.52448>

Öz

Örgün eğitim kurumlarından mezun olan veya örgün eğitimlerini tamamlayamayan bireylerin, dünyanın teknoloji ve bilgi çağına evrilmesiyle değişen yaşam koşullarına ayak uydurabilmesi adına kendini geliştirmesi gerekir ve bunun için de yaşam boyu eğitim zorunlu bir süreçtir. Bu süreçte en büyük desteği yetişkin eğitimi faaliyetlerini yürüten kurumlar tamamlamaktadırlar. Dünya nüfusunun çoğunluğunu yetişkinlerin oluşturduğu bilinmekte ve toplumların refahı için yetişkin eğitiminin büyük önem taşıdığı görülmektedir. Türkiye’de de yetişkin nüfusun çoğunlukta olduğu bilinmektedir. Toplumumuzu yönlendiren, gelişmesine ve kalkınmasına katkıda bulunan siyasi partiler, meslek grupları, sivil toplum kuruluşları gibi önemli mekanizmaların üyeleri ve yöneticilerini de yetişkinlerin oluşturmakta olduğu görülmektedir. Toplumun ve toplumu oluşturan bireylerin kalkınmasında yetişkin eğitimi etkin bir rol oynamaktadır. Bu nedenle ülkemizde de yetişkin eğitimi büyük önem taşımaktadır. Ülkemizin yetişkin eğitimi sürecinin daha nitelikli ve etkin olabilmesi adına yetişkin eğitiminde yaşanan sorunları tanımak ve çözüm önerileri geliştirmek gerekmektedir. Bu çalışmanın amacı da meta sentez yöntemiyle Türkiye’de yetişkin eğitimi alanında karşılaşılan sorunları ve bu sorunların çözüm önerilerini konu edinen nitel çalışmaların bulgularını yorumlamak ve tartışmaktır. Araştırmada sonuç Bu meta sentez araştırmasının bir sonucu olarak; “bütçe ve teknik yetersizlik sorunları”, “eğitici sorunları”, “metodolojik sorunlar”, “katılımcı sorunu”, “yönetimsel sorunlar” ve “denetleme sorunu” temaları belirlenmiştir. Ayrıca bu sorunların birçok nedeni olduğu ve bu nedenlerin neler olabileceği belirtilmiş ve belirtilen sorunlara yönelik çözüm önerileri sunulmuştur.

Atıf Bilgisi / Reference Information

Baykal, T. ve Akay, C. (2021). Türkiye’de Yetişkin Eğitiminde Karşılaşılan Sorunlar: Bir Meta-Sentez Çalışması (2004-2020). *Jass Studies-The Journal of Academic Social Science Studies*, 14(87): 95-112.

Problems Encountered In Adult Education In Turkey: A Meta-Synthesis Study (2004-2020)*

Tuğçe Baykal

PhD Student / Mersin University, Institute of Educational Sciences, Department of Educational Sciences,
Mersin – TURKEY

Assoc. Prof. Dr. Cenk Akay

Mersin University, Faculty of Education, Department of Educational Sciences, Mersin – TURKEY

Article History

Submitted: 24.08.2021

Accepted: 20.12.2021

Published Online: 31.12.2021

Keywords

Adult Education

Meta-Synthesis

Adult Education Problems

Lifelong Learning

Andragogy

Research Article

* Statements of "COPE-Code of Conduct and Best Practices Guidelines for Journal Editors": No conflicts of interest were reported for this article. Ethics committee approval is not required for this article.

DOI:

<http://dx.doi.org/10.29228/JASSS.52448>

Abstract

Individuals who graduate from formal education institutions or cannot complete their formal education need to improve themselves in order to keep up with the changing living conditions as the world evolves into the technology and information age, and life-long education is a compulsory process for this. In this process, institutions that carry out adult education activities complete the greatest support. It is known that adults constitute the majority of the world's population and it is seen that adult education is of great importance for the welfare of societies. In order for the adult education process in our country to be more qualified and effective, it is necessary to recognize the problems experienced in adult education and to develop solutions. The purpose of this study in the meta-synthesis methods in Turkey encountered in the field of adult education problems and solutions of these problems learn to interpret the findings of a qualitative study of the proposals and to discuss issues. As a result of this meta synthesis research; The themes of "income and lack of equipment problems", "educator problems", "methodological problems", "participant problems", "administrative problems", "supervision problems" were determined. It was also stated that there are many reasons for these problems and what these reasons could be.

GİRİŞ

Günümüz dünyasının bilgi ve teknoloji çağı oluşu, bilgiye ulaşmada olağanüstü bir hızı beraberinde getirir. Bir yıl önceki, bir ay önceki hatta ve hatta şuan sahip olduğumuz bilginin dahi yanlışlanabileceği unutulmamalıdır. Bilginin sürekli ve değişken olması, geçmişte aldığımız eğitimlerin, hayatımızın geri kalanında bizlere yetmeyeceğinin kanıtı niteliğindedir. Bireylerin değişen yaşam koşullarına ayak uydurabilmesi adına, kendini geliştirmesi gerektiği, bunun için de yaşam boyu eğitimin zorunlu bir süreç olduğu söylenebilir.

Bununla birlikte içinde bulunduğu toplumu yönlendiren, kalkınmasına ve müreffeh bir toplum olmasına katkıda bulunan siyasi partiler, sivil toplum kuruluşları, meslek örgütleri, baskı grupları gibi karar mekanizmalarının üyelerini ya da yöneticilerini de yetişkin bireyler oluşturmaktadır. Yetişkinlerin eğitimi, düşüncelerini ve öngörülerini toplumun tümüne ulaştırmada sahip oldukları etkinin gücü nedeniyle oldukça önem kazanmaktadır. İçinde bulunulan toplumda, okuma yazma bilmeyen yetişkinlerin azaltılması, bilgili ve verimli işgücünü korumak adına yetişkinlerin istihdamının arttırılması, yetişkinlere kendilerini geliştirebilecekleri alanlar tanınması ancak yetişkinlerin hayat boyu eğitimiyle mümkün olacaktır.

Yetişkin kavramı, kendi hür iradesiyle karar alabilen, aldığı bu kararlardan doğan müspet veya menfi sonuçlara katlanabilen, geçmişte yaşadıklarını geleceği için tecrübe olarak değerlendiren bireyleri tanımlar. Bununla birlikte yetişkin kavramı birçok farklı tanıma sahiptir. Knowles (1996), yetişkini, biyolojik boyutta doğurganlık yeteneğine erişmiş olan, yasal boyutta oy verme, evlenme, ehliyet alma hakkına sahip olan, toplumsal boyutta ebeveyn, eş, vatandaş gibi yetişkin rollerine erişen, psikolojik boyutta kendi kararlarını ve bu kararların doğurduğu sonuçların sorumluluğunu alabilen bireyler olarak tanımlamıştır. Yayla (2009), yetişkin kavramını sorumluluk sahibi, kararlarının arkasında durabilen ve öz denetime sahip bireyler olarak ifade etmiştir.

Yetişkin eğitiminde her bireyin kendine özgü beklentileri vardır. Cinsiyet, yaş, meslek gibi demografik özellikler yetişkinlerin eğitim beklentilerini etkilemektedir (Köksal, 2017; Simoes ve ark., 2017). Okuma yazma bilmeyen biri için halk eğitim merkezlerinin açtığı okuma yazma kursu beklentilerini karşılarken yüksek öğrenimini tamamlamış bir mimarın beklentisi ise mesleki gelişimine katkı sağlayan üç boyutlu çizim programlarıdır. Keza emekli birinin beklentisi katılmak istediği koro için türk sanat müziği eğitimiymiş bir polis memurunda görevi ile ilişkili olarak ileri sürüş tekniklerine ihtiyaç duyabilir. Bununla birlikte yetişkin eğitimi bazen bir zorunluluktan bazen güvenlik ihtiyacından bazen de hobi amaçlı sosyalleşme ihtiyacından ortaya çıkmaktadır (Aktaş ve Yolcu, 2020). İster yasal bir zorunluluktan ister kişisel gelişim isteğinden kaynaklansın yetişkin eğitiminin ihtiyaçtan kaynaklandığını, tatmin edildiğinde haz ve mutluluk, karşılanmadığında ise elem ve üzüntü olarak karşımıza çıkacağını görmezden gelmemek gerekir. Bu ihtiyacın derecesi ve şiddeti yeniliklere ayak uydurmaya çalışan toplumlarda yetişkin eğitime olan ilgiyi belirleyen en önemli faktörlerden biridir (Yazar ve Keskin, 2018).

Bilim ve teknolojiye yaşanan hızlı değişime adapte olma çabası, eğitimin yaşam boyu süren bir faaliyet olarak karşımıza çıkmasına olanak sağlar. Endüstri 4.0 ile birlikte yetişkin eğitimi ülkeler açısından stratejik bir öneme sahip olacaktır. Yeni sanayi devrimi olarak nitelendirilen bu süreç ülkeleri, ekonomik, siyasal ve toplumsal olarak büyük bir değişime uğratacak, yetişmiş insangücünü en efektif şekilde kullanan bir adım öne geçecektir. Yeni düzende var olan bilgi ve becerilerle ilerlemek, oluşacak yeni düzenden pay almak mümkün olmayacaktır. Yetişmiş insangücünü yeni sürece hazırlamayan, gerekli eğitim altyapısını oluşturmayan en önemlisi yetişkin eğitimin stratejik önemini kavramayan ülkeler ikinci planda kalacaktır (Uçak ve Erdem 2020; Yarım ve Çelik 2020; Li, 2020).

Yetişkinler için yaşanan değişimlere uyum sağlama sürecinde, yetişkin eğitimi büyük bir rol

oynamaktadır. Yetişkin eğitimi biliminin adı androgojidir. Andragoji, Yunanca’da adam anlamına gelen "andros" ve eğitim anlamına gelen "agein" sözcüklerinden türetilmiş yetişkin bilimi anlamını taşımaktadır (Reischmann ve Jost, 2004; Akay ve Ültanır, 2010; Koulaouzides, 2014).

Türkiye İstatistik Kurumu (TÜİK) (2018), Türkiye nüfusunun %72’sini yetişkinlerin oluşturduğunu belirtmiştir. Bu nedenle ülkemizde de yetişkinlerin eğitiminin büyük önem taşımakta olduğu görülmektedir. Yetişkin eğitimi, belli bir plan ve programa bağlı kalmaksızın yaşam içinde kendiliğinden informal bir şekilde olacağı gibi, bir eğitim kurumu tarafından önceden hazırlanmış bir program çerçevesinde formal veya informal bir şekilde de gerçekleştirilebilir (Ültanır ve Ültanır, 2005). Ancak yetişkin eğitiminde de bu sürecin uygulanmasında farklı sorunlar ortaya çıkmakta ve bu da araştırmalara konu olmaktadır.

Uluslararası alan yazın tarandığında, yetişkin eğitiminde katılımcı sorunları (Keane, 1975; Fusch, 2000; Ahl, 2006; Hansan, Bruskewitz ve DeMuth, 2007; Bornova ve Krasna, 2008; Marles, 2010; Williams, 2011); metodolojik sorunlar (Havnes ve McDowell, 2004; Boudioni, McLaren, Woods ve Lemma, 2007; Onyenemezu, 2012); bütçe ve fiziki yetersizlikler sorunları (Keane, 1975; Schuetze, 2005; Boudioni, McLaren, Woods ve Lemma, 2007; Laal, 2011); yönetsel sorunlar (Laal, 2011; Desjardins ve Rubenson, 2013) gibi sorunlar yer almaktadır.

Türkiye’de de yetişkin eğitimi çalışmalarına bakıldığında, Bilir (2004) ve Tatar (2009), yaptıkları çalışmalarında katılımcı sorunlarına değinmişlerdir. Yetişkin eğitime katılan bireylerin aynı zamanda aile, iş saatleri gibi başka sorumlulukları bulunmaktadır. Bu nedenle bireylerin yetişkin eğitime katılımda çocuklarına bakacak kimsenin olmaması, iş saatlerinin çakışması, çevre baskısı gibi sorunları ortaya çıkabilmektedir. Ay ve Şahan (2018) da aile eğitimi kurslarını yetişkin eğitimi bağlamında değerlendirdikleri çalışmalarında katılımcıların özellikleri, yetişkin eğitiminde yaşadıkları sorunlara sorunlar, eğitici sorunları ve yönetsel sorunlara değinmişlerdir. Bunun yanında Sabancı ve Rodoplu (2013) halk eğitim merkezlerinde denetim ile ilgili yaşanan sorunları inceledikleri çalışmalarında denetleme sorunları ve bununla birlikte eğitici sorunlarına değinmişlerdir. Selçuk (2017), halk eğitimi merkezinin karşılaştığı sorunları incelediği çalışmasında katılımcı sorunları, bütçe ve fiziki yetersizlik sorunları, metodolojik sorunlara değinmiştir. Samancı ve Mazlumoğlu (2019), katılımcı sorunları, eğitici sorunları ve metodolojik sorunlara; Doğan (2014) katılımcı sorunları ve metodolojik sorunlara değinmişlerdir.

Alan yazında yetişkin eğitiminde karşılaşılan sorunları konu edinen az sayıda nitel çalışma bulunmuştur, ancak Türkiye’de yetişkin eğitiminde karşılaşılan sorunları derinlemesine inceleyen meta-sentez çalışması bulunmamıştır. Bu nedenle, bu araştırmanın literatürdeki bu boşluğu dolduracağına inanılmaktadır.

Uluslararası Yetişkin Becerilerinin Ölçülmesi Programı (Survey of Adult Skills(PIAAC))’nın Türkiye’de yetişkin becerileri verilerine bakıldığında araştırmaya katılan yetişkinlerin %45,7’sinin sözel becerilerde, %50,2’sinin de sayısal becerilerde 1. düzey ve altında olduğu, teknoloji yoğun ortamlarda problem çözme becerilerine ilişkin ise Türkiye’de yetişkinlerin % 35,6’sının daha önce hiç bilgisayar kullanmamış olduğu görülmektedir (OECD, 2016).

Bu veriler göz önüne alındığında Türkiye’de yetişkin eğitimi sorunları yeniden düşünülmelidir. Sonuç olarak, bu çalışmanın amacı da Türkiye’de yetişkin eğitimi alanında yaşanan sorunlara odaklanan çalışmalardan elde edilen nitel verileri sentezleyerek sorunların farkındalığı ve çözümüne yönelik katkılar sunabilmektir. Araştırma problemi şu şekilde geliştirilmiştir: Türkiye’de yetişkin eğitimi alanında karşılaşılan sorunlar nelerdir?

YÖNTEM

Bu bölümde araştırmanın deseni, veri toplama araçları, veri toplama süreci ve verilerin analizi

ile ilgili bilgilere yer verilmiştir. Bu araştırmada, Türkiye’de yetişkin eğitiminde karşılaşılan sorunları inceleyen çalışmalar yorumlanmış, meta-sentez yöntemi kullanılmıştır. Meta-sentez araştırmaları, belirli bir alanda yapılan çalışmaların nitel bulgularının; yorumlanmasını, değerlendirilmesini, benzer ve farklı yönlerinin ortaya konulmasını ve yeni çıkarımlar yapılmasını amaçlayan çalışmalardır (Walsh ve Downe, 2005; Polat ve Ay, 2016). Meta-sentez yöntemi ilk olarak 1988 yılında eğitim alanında kullanılmasına rağmen ilerleyen yıllarda yaygın olarak tıp ve hemşirelik alanında kullanılmıştır. Bununla birlikte son yıllarda, ulusal ve uluslararası alanyazında eğitim alanındaki meta-sentez çalışmalarının da yaygınlaşmaya başladığı görülmektedir. Meta-sentez çalışmaları, nitel araştırmaların toplanması ve analizine, bu araştırmaların bulgularına odaklanmaya ve bu bulguları sentezlemek için nitel yöntemlerin kullanılmasına yönelik sistematik bir yaklaşım gerektirir (Sandelowski ve Barroso, 2003). Araştırma, şeffaflığın artırılması için ENTREQ’ya göre düzenlenmiştir. ENTREQ ifadesi, nitel çalışmaların sentezinin açık ve kapsamlı raporlanmasını teşvik etmek için geliştirilmiştir (Tong ve ark., 2012). Erwin ve ark. (2011) nitel meta-sentez araştırma sürecini altı adımda özetlemiştir. Nitel meta-sentez araştırma sürecinin altı adımı:

Adım 1. Açık bir Araştırma Problemi

Adım 2. Literatürün Kapsamlı Bir Araştırmasının Yapılması

Adım 3. Dahil Edilecek Çalışmaların Kararlaştırılması

Adım 4. Nitel Araştırma Bulgularını Entegre Etmek ve Analiz Etmek için Meta-sentez Tekniklerini Seçimi ve Yürütülmesi

Adım 5. Çalışmalardaki Bulguların Sentezinin Sunulması

Adım 6: Sürece Yansıt

Adım 1. Açık Bir Araştırma Problemi: Meta-sentez araştırmasında, araştırma problemini açıkça belirtmek önemlidir. Nitel verilerin sentezlenmesinin amacı araştırma konusu kapsamındaki bulguları sentezlemek ve yorumlamak olduğundan, araştırma problemi iyi ve anlaşılır bir şekilde yapılandırılmalıdır. Aksi takdirde, senteziniz, ne kadar kaliteli ve kapsamlı olursa olsun, sorunun daha iyi anlaşılmasına katkıda bulunmayabilir. Bu araştırmanın problemi Türkiye’de yetişkin eğitiminde karşılaşılan sorunlar üzerine odaklanmaktadır. Araştırma problemini oluşturmak için literatüre bakıldığında Türkiye’de yetişkin eğitiminde karşılaşılan sorunları derinlemesine inceleyen meta-sentez çalışması bulunmamıştır. Bu nedenle, araştırmanın problemi, bu alanda ihtiyaç duyulan farklı nitel çalışmaların bulgularını sentezleyerek literatüre katkıda bulunmaktır.

Adım 2. Literatürün Kapsamlı Bir Araştırmasının Yapılması: Bu araştırmada amaç, Türkiye’de yetişkin eğitiminde karşılaşılan sorunları tanımlamak için literatürdeki çalışmaların özetleyici ve toplu bir incelemesini yapmaktır. İlgili nitel araştırma raporlarını belirlemek için aşağıdaki veritabanlarında bir araştırma gerçekleştirilmiştir: “google akademik”, “sobiaad”, “TR dizin”, “researchgate”, “proquest”. Ayrıca bu araştırma için “yetişkin eğitimi”, “yetişkin eğitimi+ sorunlar”, “hayat boyu öğrenme”, “hayat boyu öğrenme +sorunlar”, “halk eğitimi”, “halk eğitim +sorunlar”, “yaşam boyu öğrenme+ sorunlar”, “androjoji”, “androgogi+ sorunlar”, “adult education in Turkey” anahtar kelimeleri kullanılarak tarama yapılmıştır.

Çalışma Grubu

Adım 3. Dahil Edilecek Çalışmaların Kararlaştırılması: Bu meta-sentez çalışması için dahil etme ve hariç tutma kriterleri (Tablo 1’de gösterildiği gibi) uygulanmıştır.

Tablo 1: Çalışmaların içerme ve hariç tutma kriterleri

Çalışmaların Dahil Edilme Kriterleri	Çalışmaların Hariç Tutulma Kriterleri
a) Nitel yöntem veya karma yöntem tabanlı araştırma	a) Yalnızca nicel veri sağlayan araştırmalar
b) Katılımcıların doğrudan ifadelerini içeren araştırmalar ve Literatür taraması şeklinde araştırmalar	b) Türkçe olmayan
c) Yetişkin eğitimindeki sorunlara ilişkin araştırmalar	
d) Tam metin makale, tam metin tez	

Tablo 1’de gösterilen çalışmaların içerme ve hariç tutma ölçütleri, yazarlar tarafından meta-sentez yöntemi ilkeleri ve bu araştırma konusunun karakteristiği dikkate alınarak kararlaştırılmıştır. Prestijli ve bilimsel dizinlerde veya veritabanlarında yayınlanan Türkiye’de yetişkin eğitiminde karşılaşılan sorunlara yönelik nitel veriler sağlayan çalışmalar meta-sentez için seçilmiştir. Sadece nicel veri sağlayan çalışmalar hariç tutulmuştur.

Şekil 1: Sistematik Bir İncelemenin Farklı Aşamalarında Bilgi Akışı

Dahil edilme kriterlerine göre 119 çalışma belirlenmiştir. 108 çalışma veri tabanlarında tam metin olarak

görüntülenmemesi, sadece nicel veriler içermesi ve diğer nedenler sebebiyle süreçten çıkarılmıştır. Bunun sonucunda meta-sentez analizi için 11 çalışma sürece dahil edilmiştir.

Veri Toplama Araçları

Çalışmada kullanılan veriler yetişkin eğitimi sorunlarını içeren 11 araştırma incelenerek elde edilmiştir. Meta-sentezde kullanılan çalışmaların özellikleri (N = 11) yazara, araştırmanın yöntemine, veri toplama araçlarına, örneklem büyüklüğüne, veri analizine, çalışma türüne göre ayrıştırılmıştır. Meta-sentezde (N = 11) kullanılan çalışmaların özellikleri Tablo 2'de gösterilmiştir.

Tablo 2: Metasentezde Kullanılan Çalışmaların Özellikleri

Yazar/ Yıl	Yöntem	Veri toplama aracı	Örneklem	Veri Analizi	Çalışma tipi
Samancı & Mazlumoğlu, 2019 (A8)	Durum Çalışması	Açık uçlu sorulardan oluşan anket	152	Betimsel Analiz	Makale
Gökçe & Yıldız (A2)	Karma	Yarı Yapılandırılmış Görüşme	21	Betimsel Analiz	Makale
Ay & Şahan 2018 (A3)	Nitel	Yarı yapılandırılmış görüşme formları	33	Betimsel Analiz ve İçerik Analizi	Makale
Yazar & Lala 2018 (9)	Nitel	Yarı yapılandırılmış görüşme formları	111	Betimsel Analiz ve İçerik Analizi	Makale
Selçuk, 2017 (A7)	Nitel	Yarı yapılandırılmış görüşme formları	7	Betimsel Analiz	Yüksek Lisans Tezi
Doğan & Varank, 2014 (A11)	Karma Yöntem	Yarı yapılandırılmış görüşme formu	10	Betimsel Analiz ve İçerik Analizi	Makale
Bağcı, 2014 (A10)	Karma	Görüşme Formu	29	Betimsel Analiz	Doktora Tezi
Sabancı & Rodoplu 2013 (A5)	Nitel	Yarı yapılandırılmış görüşme formu	7	İçerik Analizi	Makale
Türkoğlu & Uça, 2011 (A1)	Nitel	Görüşme	2	İçerik Analizi	Makale
Tatar, 2009 (A4)	Karma	Görüşme Formu	20	Betimsel Analiz ve İçerik Analizi	Yüksek Lisans Tezi
Bilir, 2004 (A6)	Karma	Görüşme Formu	25	İçerik analizi	Makale

Verilerin Analizi

Makalelerin kalitesinin değerlendirilmesi meta-sentez çalışmalarında kullanılan verilerin değerinin ve bütünlüğünün sağlanması için sürecin önemli bir aşamasıdır. Makalelerin kalitesini değerlendirmek için Kritik Değerlendirme Becerileri Programı (CASP) kullanılmıştır. CASP, araştırma amacının uygunluğu ve nitel araştırma yöntemi ile ilgili iki soru ve araştırma tasarımıyla ilgili (örnekleme stratejisi, veri toplama, araştırma) sekiz soru olmak üzere toplam 10 sorudan oluşmaktadır (Sibeoni vd. , 2017).

Meta sentez araştırmasına dahil edilecek çalışmalar tabloda verilen kriterleri karşıladıkları düzeye göre “1 = Yeterli”, “0,5: Bir Ölçüye Kadar Yeterli” ve “0: Yetersiz” olarak puanlanmıştır. Kalite puanı hesaplama formülü şu şekildedir; Kalite Puanı = [(Kriterleri Karşılama Düzeyi) / (Toplam Çalışma Sayısı)] x100 (Pulye ve ark. 2009). Çalışmalar kalite açısından iki bağımsız uzman tarafından değerlendirilmiştir. Uzmanların değerlendirmeleri arasındaki tutarlılık düzeyi de Krippendorff Alpha istatistikleri kullanılarak belirlenmiştir (Hayes ve Krippendorff, 2007). Bu tutarlılık, çalışmada yüksek düzeyde tutarlılık gösteren $\alpha = 0.76$ olarak hesaplanmıştır (Hayes ve Krippendorff, 2007). Tablo 3, uzmanların değerlendirme sonuçlarını ve CASP kriterlerine dayalı çalışmaların kalite puanlarını göstermektedir.

Tablo 3: Kriterlere Göre CASP Özeti

Uzman/ Yazar		Çalışmanın amacı açıkça belirtilir	Uygun nitel araştırma yöntemlerini kullanır	Çalışma deseni için gerekçe	Uygun örnekleme stratejisi, örneğin açıklaması ve örnekle ilgili tartışma	Veri toplama yöntemlerinin uygun açıklaması	Araştırmacılar kendi rollerini ve olası önyargılarını eleştirel bir şekilde tartışır, Etik onayı	Analiz sürecinin yeterli ve derinlemesine açıklaması	Bulguların net açıklaması	Mevcut bilgiye katkı	Kalite puanı	
Samancıoğlu& Mazlum, 2019	Uzman. 1	1	1	1	1	1	0	0	1	1	1	8
	Uzman. 2	1	1	1	1	1	1	0	1	1	1	9
Gökçe&Yıldız, 2018	Uzman. 1	1	1	1	1	1	1	0	1	1	1	9
	Uzman. 2	1	1	1	1	1	1	0	1	1	1	9
Ay&Şahan, 2018	Uzman. 1	1	1	1	1	1	0	0	1	1	1	8
	Uzman. 2	1	1	1	1	1	0	0	1	1	1	8
Yazar &Lala 2018	Uzman. 1	1	1	0	1	1	1	0	1	1	1	8
	Uzman. 2	1	1	0	1	1	1	0	1	1	1	8

Selçuk, 2017	Uzman.	1	1	1	1	1	1	0	1	1	1	9
	1	1	1	1	1	1	0	0	1	1	1	8
	Uzman.											
Doğan& Varank,2014	2											
	Uzman.	1	1	1	1	1	1	0	1	1	1	9
	1	1	1	1	1	1	0	0	1	1	1	8
Bağcı, 2014	Uzman.											
	2											
	Uzman.	1	1	1	1	1	0	0	1	1	1	8
Sabancı & Rodoplu 2013	1	1	1	1	1	1	0	0	1	1	1	8
	Uzman.											
	2											
Türkoğlu& Uça, 2011	Uzman.	1	1	0	1	0	0	1	1	1	1	7
	1	1	1	0	1	1	0	1	1	1	1	8
	Uzman.											
Tatar, 2009	2											
	Uzman.	1	0	0.5	1	1	1	1	0	0	1	6
	1	0	0	0	1	1	1	1	0	1	1	6
103	Uzman.											
	2											
	Uzman.	1	1	0	0	1	0	0	1	1	1	6
Bilir, 2004	1	1	1	1	0	1	0	0	1	1	1	7
	Uzman.											
	2											
	Uzman.	1	1	1	1	1	0	0	1	1	1	8
	1	1	1	1	1	1	0	0	1	1	1	8
	Uzman.											
	2											

Bulgular

Adım 5. Çalışmalardaki Bulguların Sentezinin Sunulması

Bu araştırmada sürece dahil edilen makaleler, tezler, tüm kavramların ve ilişkilerin araştırılmasını sağlamak için tekrar tekrar okunmuştur. Çalışmaları analiz etmek ve yeniden yorumlamak için birinci dereceden, ikinci dereceden ve üçüncü dereceden yapıların biçimi kullanılmıştır. Birinci dereceden yapılar; katılımcıların kendi deneyimlerini ve yorumlarını temel alarak doğrudan geribildirimlerinden oluşmaktadır. İkinci derece yapılar; özgün çalışmaların yazarları tarafından yapılan yorumlardır. Üçüncü derece yapılar ise; sentez aşamasıdır. Araştırmayı yapan kişi birinci derece ve ikinci derece yapıları inceleyerek ve sentezleyerek araştırmaya kendi yorumunu katar (Erwin, Brotherson, Summers, 2011; Vassilev, Rogers, Kennedy, Koetsenruijter, 2014). Araştırmada Türkiye’de yetişkin eğitimi alanında karşılaşılan sorunları inceleyen çalışmalar meta-sentez yöntemi ile incelenmiştir. Elde edilen bulgular, “katılımcı sorunu”, “eğitici sorunları”, “metodolojik sorunlar”, “bütçe ve fiziki yetersizlik sorunları”, “yönetimsel sorunlar” ve “denetleme sorunu” temaları altında ele alınmıştır. Tablo 2’de görüldüğü gibi araştırmaya dahil edilen çalışmalar A1, A2 vb. olarak adlandırılmıştır.

Katılımcı Sorunları

Katılımcı sorunları temasında en çok değinilen sorunlar “çocuklarını bırakacak kimseleri olmaması”, “çalışma saatlerinin ders saatleri ile çakışması” , zaman”, “çevre, aile baskısı” , “kurs yerlerine ulaşım” sorunlarıdır. Bu sorunların kursiyerlerin kurslara devam sorunlarını da beraberinde getirdiği belirtilmiştir. Araştırmada katılımcı sorunlarından çocuklarını bırakacak kimseleri olmaması sorunu ile ilgili birinci yapılar; A6: “Evde bakılması gereken bir bebeğim var. O nedenle katılamam. Ayrıca çocuk olmasaydı da eşim katılmama izin vermezdi”; A2: Çocuklar küçük, kime bırakıp gideyim ki. Hadi bir tane olsa bırakırsın ama iki taneler. Bir arada olunca da yaramazlar. Kimseye bırakamam”. şeklinde belirtilmiştir. Çevre ve aile baskısı sorunları ile ilgili birinci dereceden yapılar; A4: “Ben isterim ama eşim ne der? Kendimi geliştirmek, kentte karşılaştığım güçlüklerin üstesinden gelebilmek için isterdim. Ama eşime sormalıyım, emin değilim”. ; A6: “Ailem, beyim izin vermez. Eğer kursa katılırsam çok kızar, evde huzursuzluk olur”. şeklinde belirtilmiştir. Çalışma saatlerinin ders saatleri ile çakışması ve zaman sorunları ile ilgili birinci dereceden yapılar; A3: “Kesinlikle çok fark var. Çoğunlukla anneler katıldı. Babalarla birlikte verilmesi gereken bir eğitim olmasına rağmen babaları eğitime katamıyoruz. Çünkü erkekler kurs saatlerinde iş yerinde oluyorlar”. A 10 : Hayır (katılmadım)... Katılmak isterdim de ev kadımıydım. Eşim de biraz sorumsuz biriydi. Üstümde evin işleri vardı, ev işiyle, vaktimi çocukların işiyle geçirdim. Vakit yoktu. Ama katılmak isterdim”. A 2 : “O kadar yoğun çalışıyorum ki. Sen söyle ne ara gideyim? Gün işte, akşamda evde geçiyor işte. Dinlenmeye de vaktim olsun. Kafam boş olacak, yani maddi durumum çok çok iyi olacak ki kendine gidip zaman ayırasın. Ama işte iş olunca vakit de olmuyo”. A 3: “Programın en aksayan yönü babaların eğitime katılamamasıdır. Bunun için eğitim saatleri, eğitim ortamı gerekirse kahvehanelere bile taşınmalı, katılmak isteyen aslında var. Çevre baskısı ve çalışma saatlerinden dolayı katılmıyorlar”. şeklinde belirlenmiştir.

Bu metasentez araştırmasında ele alınan çalışmaların yazarlarının katılımcı teması sorunu ile ilgili yorumları olan ikinci dereceden yapılar da şu şekilde belirlenmiştir; A8: “Özellikle kursiyerlerin kursa devam etmemelerinin yetişkin eğitime yönelik açılan kursların yarıda kalmasına ya da kapatılmasına sebep olduğunu dile getiren katılımcılar, kursiyerlerin kursa devam etmemelerinin daha çok ev işleri, maddi imkansızlıklar ya da kişisel/ailevi sebeplerden kaynaklandığını belirtmişlerdir”. ; A6: “Yetişkinlere katılmama nedenleri sorulduğunda alınan yanıtlar yaşlılıktan, yeni evliliğe kadar uzanan geniş bir yelpazede yer almıştır”. ; A4: “Eğitim programları ve kurslar halkın gereksinimleri dikkate alınmadan düzenlenirse halkın ilgisizliği ile karşılaşır ve topluma hiçbir getirisi olmaz”. ; A3: “Kurslara katılım oranlarının düşük olmasının nedenleri olarak, kursların tanıtımının yeterince yapılmaması, anne babaların bilgisizliği, kurs merkezlerine ulaşım güçlüğü, kursların anne babalara maddi destek sağlamaması, kurs saatinde çocuklarını bırakacak kimselerin bulunmaması, kurs yer ve saatlerinin uygun olmaması söylenebilir”. ; A10: “Çalışma sürelerinin uzunluğu ve ev kadınlarının önündeki katılma engelleri, yetişkin eğitiminin hedef kitlesine ulaşmasına olanak tanımamaktadır”.

Bütçe ve Fiziki Yetersizlik Sorunları

Bütçe ve fiziki yetersizlik sorunları temasında en çok değinilen sorunlar “fiziki yapı”, “kaynak yetersizliği” sorunlarıdır. Bu sorunların temel nedeni olarak bütçe yetersizliği gösterilmiştir. Araştırmada fiziki yapı, kaynak yetersizliği ve bütçe sorunları ile ilgili birinci dereceden yapılar; A8: “En önemli sorun Halk Eğitim Merkezlerinin fiziksel olanaklarının eksik olmasıdır. Atölyelerin donanımının artırılması, kurumların merkezde ya da merkeze yakın yerlerde şubelerinin olması daha fazla insana eğitim verilebilmesi açısından önemlidir. ; A9: “Kursiyerler sınav için kaynaklarla (ders kitapları) desteklenmelidir. Kurs boyunca öğrendiğimiz bilgilerin pekiştirilmesini test etmek istiyoruz ancak fotokopi makinesi yok”. ; A10: “Ödenek yetersizliği nedeniyle isteyip de yapamadığımız işler var. Mesela kurs isteklerine uygun araç gereç alınamıyor.” A9: “Halk eğitim merkezinde karşılaştığımız en önemli sorun, mesleki eğitim sınıflarındaki materyal eksikliğidir. Nitelikli öğretmenlerin malzemeleri kendi imkanlarıyla tedarik etme durumu maddi sıkıntı yaşamamıza neden oluyor”. şeklinde belirlenmiştir.

Bu metasentez araştırmasında ele alınan çalışmaların yazarlarının bütçe ve fiziki yetersizlik

sorunu ile ilgili yorumları olan ikinci dereceden yapılar da şu şekilde belirlenmiştir; A1: “Halk eğitim faaliyetleri kapsamında açılan sertifika program sayılarının az olmasının nedeni bütçe yetersizliği olarak belirtilmiştir”. ; A7: “Malzeme ve amortisman giderlerini genel bütçeden karşılanması kurumların kapasiteleri ölçüsünde ödenek gönderilmesi sorunun çözümünü sağlayacaktır”. ; A8: “Kursların açılmamasında, gerekli aracın- gerecin sağlanmaması, o branşta öğretmen bulunamaması, gerekli durumlarda ders ücretinin rol oynadığı görülmektedir”. ; A8: “Yetişkin eğitimi veren kurumların fiziksel ve donanımsal eksikliklerinin iyileştirilmesine yönelik düzenlemeler yapılmalıdır”. ; A9: “Halk Eğitim Merkezlerinde ihtiyaç duydukları materyalin bulunmadığını, kantinin küçük olması nedeniyle oturma için yer sıkıntısı çekildiğini belirtmişlerdir”. ; A10: “Yöneticiler, daha çok öğretmen çalıştırarak daha fazla kurs açmak, kurslar için gerekli malzemeleri temin etmek, hizmet bölgesindeki sosyal, kültürel, sportif faaliyetleri çoğaltmak gibi pek çok konunun ödenek yetersizliği nedeniyle yapılamadığını belirtmektedir”.

Metodolojik Sorunlar

Metodolojik sorunlar temasında en çok değinilen sorunlar “süre”, “ihtiyaç araştırılması”, “eğitsel donanım” sorunlarıdır. Bazı kursların süre yetersizliği nedeniyle tam olarak verimli bir şekilde tamamlanamadığı belirtilmiştir. İhtiyaç analizi yapılmadan oluşturulan programların da verimsiz olduğu belirtilmiştir. Araştırmada metodolojik sorunlar ile ilgili birinci dereceden yapı; A8: “Okuma yazma için ayrılan 120 saatlik süre oldukça yetersiz. Bu yüzden okuma genelde heceleme aşamasında öğreniliyorken yazma neredeyse hiç öğrenilemiyor. Yetişkinler daha geç ve zor öğrenmelerine rağmen evde yeterince tekrar yapamadıklarından (ev işleri çocuk torun bakma vs.) süre çok yetersiz kalıyor”. şeklinde belirlenmiştir.

Araştırmada ele alınan çalışmaların yazarlarının metodolojik sorunlar ile ilgili yorumları olan ikinci dereceden yapılar da şu şekilde belirlenmiştir; A8: “Programın içeriğine ve uygulama olanaklarına bağlı olarak kurs süre-lerinin düzenlenmesi gerektiğini ifade eden yönetici ve öğretmenler özellikle okuma yazma programı sürelerinin uzatılması önerisinde bulunmuşlardır”. ; A1: “İhtiyaçlar araştırılmadan yapılan bir hizmet-içi eğitim çalışmasının ise öğretmenlere arzulanan düzeyde yararlı olamayacağı açıktır”. ; A1: “Hizmet içi eğitim programlarının süresi, uygulama yerinin koşulları ve eğitsel donanımın uygunluğu ile ilgili yetersizlikler olduğu saptanmıştır”.

Eğitici Sorunları

Eğitici sorunları temasında değinilen sorunlar “eğitimci niteliği”, “ücret” ve “daimi personel” sorunlarıdır. Kurumlarda Yetişkin eğitim alanında yetişmiş eğiticilerin bulunmamasının sunulan hizmetin kalitesini düşürdüğü belirtilmiştir. Araştırmada eğitici sorunları ile ilgili birinci dereceden yapılar; A8: “Yetişkinlerin beklentileri ile sunulan hizmetin tam olarak birbirini tamamlamadığını düşünüyorum. Çünkü Halk Eği-tim merkezlerinde bu alanda gerçekten yetişmiş eğitimciler yok. Bazen sırf adet yerini bulsun diye eğitim veriliyor.”; A9: “Kursun gerektirdiği tüm işleri kursiyerlerle yapıyoruz, ancak yeterince ücret aldığımı sanmıyorum.”; A9: “Her şeyden önce, kalıcı bir personel sorunumuz var. Yıllardır çok çalışıyoruz, ancak kalıcı olarak personelimiz yok.”; A10: “Valla temel sorunlardan birisi öğretmen yetersizliği. Bir de altyapının hazır olmaması tabi... Bir de ücretli öğretmenlerin çalıştırılması. Ellerini taşın altına sokmuyorlar.” şeklinde belirlenmiştir.

Ele alınan çalışmaların yazarlarının eğitici sorunları ile ilgili yorumları olan ikinci dereceden yapılar da şu şekilde belirlenmiştir; A9: “Usta öğreticilerin ücret, gelecek kaygısı, değer görmeme ve sigorta sorununun temelinde Halk Eğitim Merkezlerinde kadrosuz olarak çalışmalarının neden olduğu söylenebilir. Bu bağlamda kadrosuz usta öğreticilerin kadroya alınması konusunda yetkililerin bir çalışma yapması sağlanabilir”. ; A9: “Usta öğreticilerin ücret, gelecek kaygısı, değer görmeme ve sigorta sorununun temelinde Halk Eğitim Merkezlerinde kadrosuz olarak çalışmalarının neden olduğu söylenebilir. Bu bağlamda kadrosuz usta öğreticilerin kadroya alınması konusunda yetkililerin bir

çalışma yapması sağlanabilir”. ; A10: “HEM yöneticileri Türkiye eğitim sisteminde sorun olarak şunları görmektedir: Personel politikaları, ders süreleri, kaynak israfı, sistem değişikliklerinin çok sık ve yeterince hazırlık olmadan yapılması, sınıfların kalabalıklığı, altyapı eksiklikleri”. ; A9: “Bu doğrultuda eği-timcilerin ihtiyaç duyulan yeterliliğe sahip olmadığını, usta öğreticilerin mesleki bilgi ve becerilerinde eksiklikler olduğunu, eğitimciler ve kursiyerler arasındaki iletişim süreçlerinde problem yaşandığını öte yandan kimi kurs-larda eğitimci sayısının yetersiz kaldığını belirtilmiştir”.

Yönetimsel Sorunlar

Yönetimsel sorunları temasında öne çıkan sorun “tanıtım” sorunudur. Yetişkin eğitimi kurumlarında açılan eğitimlerin çoğu kursiyer tarafından bilinmediği belirtilmiş ve bunun nedeni olarak yeterli tanıtımın yapılmaması gösterilmiştir. Araştırmada yönetimsel sorunlar ile ilgili birinci dereceden yapılar; A8: “Açılan programların tanıtımı daha profesyonel bir ekip tarafından yapılmalı. Kurslara ka-tılmak isteyen birçok kişinin ya da kursiyerlerin bize dönütü şu şekilde: Haberimiz yoktu!”. ; A10: ““Yetişkin eğitimi imkânlarından haberi olanlar yararlanabiliyor diyelim. Ben 6 senedir Halk Eğitimi Merkezi’nde idarecilik yapıyorum, en büyük sıkıntı, yararlanılamamasının tek sebebi bilinmemesi, tanınmaması olabilir. Bilenler, duyanlar yeteri miktarda yararlanabiliyorlar”. ; A10: “Hayır faydalanamıyor. Çünkü insanlar HEM’leri tanımıyorlar. HEM kurslarından yararlananların aldıkları belgelerin ne işe yaradığının farkında değil. Bazı kurslar hariç. HEM’lerin merkez dışında MEB ve okullarla (eğer uygun olurlarsa) işbirliği halinde kurslar açabiliyorlar. Ancak kurs yerlerinde kurslara uygun araç gereç bulunmuyor. Bu sebepten kurslardan yeterince faydalanamıyor”. şeklinde belirlenmiştir.

Yönetimsel sorunlar ile ilgili yazar yorumları olan ikinci dereceden yapılar da şu şekilde belirlenmiştir; A8: “Araştırmaya katılan yönetici ve öğretmenler kurslarla ilgili yaşadıkları sorunlarda ayrıca kurs süreleri, kurs programları, tanıtım ve duyuru eksikliğinden doğan sorunların olduğunu da dile getirmişlerdir”. ; A10: “HEM yöneticilerinin hizmetin hedef kitlesine ulaşımında tanıtımı önemli bir sorun olarak gördükleri anlaşılmaktadır. Onlara göre yeterince duyuru yapılırsa yetişkinler kurslara katılacaklardır. Yetişkinlerin eğitime katılmalarında tanıtım faaliyetlerinin önemli bir yer tuttuğu doğrudur”.

Denetleme Sorunu

Denetleme sorunları temasında öne çıkan sorunlar “yüzeysel denetim”, “denetime gelen kişilerin yetersizliği” sorunlarıdır. Araştırmada denetleme sorunu ile ilgili birinci dereceden yapılar; A5: ““İşte geliyorlar şurada şu var mı, şurada şu levha neden yok diye bakıyorlar”. ; A5: “Eğitim süreci sonunda insanlar ne kazanıyor, insanlar ne kadar katma değer üretiyor, burada edindikleri bilgileri ne kadar kendi yaşantılarında kullanıyorlar. İşte denetleme yaparken bunlara bakılmalı.”; A5: “Geldikleri zaman yüzeysel ve sadece ellerindeki formlara bağlı kalarak denetim gerçekleştirirler”. ; A5: “Denetim eksik ve zayıf yönlerimizi göstermesi açısından çok önemli ve dediğim gibi mutlaka olmalı ama işinin ehli müfettişler tarafından”. şeklinde belirlenmiştir.

Araştırmada denetleme sorunu ile ilgili yazar yorumları olan ikinci dereceden yapılar da şu şekilde belirlenmiştir; A5: “Şekil yönünden denetim yapıldığı algısı birey denetiminde var olan yapı ve koşullardan hareket edilmediğini düşündürmektedir”.

TARTIŞMA, SONUÇ VE ÖNERİLER

Nitel veri sentezi sonucunda yetişkin eğitimi sorunları ve bu sorunlar için öneriler ayrı ayrı ele alınmıştır. Ek olarak, bu tartışma süreci, çoklu çalışmaların sentezinden türetilen üçüncü dereceden yapıların bir sunumudur.

Bu araştırmada Türkiye’de yetişkin eğitiminin sorunlarını belirlemeye yönelik yapılan araştırma bulgularının sentezlenmesi sonucunda, yetişkin eğitimi alanında birçok sorun olduğu saptanmıştır. Bu sorunlar; bütçe ve fiziki yetersizlikler sorunları, eğitici sorunları, metodolojik sorunlar,

araştırma azlığı sorunu, yaklaşım sorunu, katılımcı sorunu, uygulama sorunu, yönetsel sorunlar ve denetleme sorunu olmak üzere dokuz tema altında ele alınabilir.

Katılımcı sorunu: Türkiye’de yetişkin eğitiminde karşılaşılan önemli sorunlardan birisi de katılımcı sorunu olarak çıkmıştır. Bunun genel olarak yetişkinlerin çocuklarını bırakacak kimseleri olmaması, çalışma saatlerinin ders saatleri ile çakışması, çevre baskısı gibi nedenlerden kaynaklandığı söylenilebilir.

Yetişkin eğitime katılım oranlarında kadınların daha fazla katılım sağladığı bilinmektedir. Erkekler çevre baskısı, gerek açılan kurslara isteksizlik gibi nedenlerle yetişkin eğitimlerine katılmaktan kaçınmaktadırlar (Yıldırım,2012; Doğan ve Varank, 2014). Bunun yanında yetişkin eğitime katılan bireylerin bir kısmı çalışmaktadır. Yetişkin eğitimi saatlerinde iş yerlerinde olanların eğitime katılma sıkıntısı yaşadıkları görülmektedir. Katılımcı sorunlarından biri de çocuklarına bakacak kimse olmadığı için eğitime katılamamalarıdır. Yetişkin eğitimi veren kurumlarda yetişkinlerin çocukları için kreşler kurulması bu sorun için önemli bir adım olabilir (Doğan ve Varank, 2014). Eğitim saatlerinin çalışanlar için ayrı bir saatte düzenlenmesi ile veya tüm katılımcı sorunlarına yönelik uzaktan eğitim uygulaması ile bu soruna çözüm getirilebilir. Demiray (2013), yaptığı bir çalışmada kadınların eğitimini ele almıştır. Bu çalışmada uzaktan eğitimin kadınların çocuklarını bırakacak kimse olmaması, evdeki diğer aile üyelerine karşı başka sorumlulukları olduğundan ve zaman ayırabilme açısından etkili olacağını belirtmiştir. Kirkup ve Von Prumer’de (1990) yılında yaptıkları çalışmada, çocuk bakımı, ulaşım, çevre baskısı gibi nedenler kadınların eğitimi için engeller oluşturmakta olduğunu ve uzaktan eğitimle bu engellerin aşılabileceğini belirtmişlerdir.

Bütçe ve Fiziki Yetersizlikler Sorunları: Türkiye’de yetişkin eğitiminde karşılaşılan önemli sorunlardan biri de bütçe ve fiziki yetersizlik sorunları olarak belirlenmiştir. Bunun nedeni ülkemizde yetişkin eğitimi verilen kurumların fiziki şartlar, bütçe ve kaynak açısından yetersizliği olduğu söylenebilir. Eğitim kalitesini artırmanın birincil koşulu eğitim araç gereçlerinin yani fiziki altyapının tamamlanmış olmasıdır. Yetişkin eğitimini ele aldığımız zaman yeterli sayıda yetişkin eğitim merkezleri, dengeli sınıf mevcutları, dersin işleyişine katkısı bir hayli fazla olan teknolojik cihazlar, sınıfların fiziksel yapıları fiziki koşulları oluşturan önemli unsurlardır. Eğitim araç gereçlerinin, fiziki imkanların elverişli olduğu ortamlar, nitelikli öğreticilerle buluşturulduğunda kaliteli bir eğitime imkan tanınmış olacaktır. Şensoy ve Sağsöz (2015), yaptıkları çalışmalarında; eğitim ortamlarının fiziki yapılarında güzellik ve uyumun, öğrencinin moral ve enerjisini artırdığını belirtmiştir. Karaçalı’da (2006) yılında yaptığı bir çalışmada öğrenme ortamlarının fiziksel yapısının öğrencilerin başarıları üzerinde olumlu etki yarattığını sınıfların aydınlık, sıcak, yeterli büyüklükte olması ve havalandırmasının uygun bir şekilde yapılmasının etkili öğrenme ortamlarına zemin hazırladığını belirtmiştir. Bunun yanında teknolojinin de öğrenme ortamlarında kullanımı, öğrencilerin birden fazla duyusuna hitap edebildiği için oldukça etkili bir öğrenme ortamı oluşmasına katkıda bulunmaktadır. Böylece öğrencilerin hedef kazanımlara daha kolay ulaşmaları ve yürütülen programların başarıya ulaşması sağlanabilmektedir (Karamustafaoglu, 2006). Teknoloji kullanımı, öğrencileri öğrenim ortamlarında daha aktif, daha istekli kılmakta ve öğrencilerin motivasyon ve odaklanmalarını arttırmaktadır. Ayrıca öğrencilerin yaratıcılığına da güçlendirmektedir (Amelink ve Scales, 2010; Means, 2010; Nurdyansyah, Rais ve Aini, 2017). Kuşkusuz fiziki yapının yeterliliği, teknoloji kullanımı o ülkenin ekonomik yönden güçlü olmasına, aynı zamanda sosyolojik olarak eğitime verdiği değere bağlıdır. Herhangi bir ülkenin bütçesinden eğitime ayrılan pay, gelişmişlik düzeyini gösteren en önemli göstergelerden biri olarak kabul edilir. Nitekim gelişmiş ülkeler olarak kabul edilen birçok ülkenin eğitim bütçesinin, bütçe kalemleri içinde en yüksek paya sahip olduğu görülür. Eğitime ve dolayısıyla yetişkin eğitime ayrılan bütçe arttıkça fiziki imkanlar, kaynaklar doğru orantılı olarak artacaktır (Adem, 2005; Çakmak, 2008; Güngör ve Aksu, 2013).

Metodolojik Sorunlar: Türkiye’de yetişkin eğitiminde önemli sorunlardan biri de metodolojik sorunlardır. Bu sorunun nedeni program hazırlanmadan önce ihtiyaç belirleme çalışmalarının atlanması ve program geliştirme basamaklarına yeterince uyulmaması olduğu söylenebilir. Eğitimde program geliştirme çalışmalarında programa hayat verecek olan, programı işlevsel hale getirecek olan, programın yaşamasını sağlayacak olan en önemli basamak ihtiyaçların belirlenmesi, değerlendirilmesi ve analiz edilmesidir. İhtiyaç belirleme durağan bir aşama değil kendini sorgulayan, değiştiren, geliştiren dinamik bir süreç olarak tanımlanabilir. Bu süreçler (a) programın amaç ve hedeflerini belirlemeden önce (b) programın amaç ve hedefleri tanımlandıktan sonra (c) öğretimi değerlendirilmesinden sonra ve (d) programın değerlendirilmesinden sonra yapılabilir (Olivia ve Gordon; 2018). Program geliştirme sürecinde ihtiyaçların belirlenmesi basamağına önem verilmemesi birtakım metodolojik sorunlara yol açabilir. Yayla(2009), bir çalışmada yetişkinlere yönelik eğitim ihtiyaçları bilimsel kriter ve çalışmalarla belirlenmemektedir bulgusuna ulaşmıştır. Bunun yanında Serin ve Korkmaz (2014), yaptıkları bir çalışmalarında hizmet içi eğitimlerde katılımcıların ihtiyaçlarını belirlemiştir. Bu çalışma sonucunda katılımcıların ihtiyaçlarını; ihtiyaçların somut bir şekilde belirlenmesi, eğitimsel donanımın yeterli olması, eğitimin sürekli olması, öğretimin içeriğe uygun planlanması şeklinde belirtmiştir. Yetişkin eğitiminde program geliştirme sürecinde, program geliştirme basamakları dikkate alındığında metodolojik sorunların çoğunun ortadan kaldırılabileceği söylenebilir.

Eğitici Sorunları: Türkiye’de yetişkin eğitimi sorunları içinde eğitici sorunları da yer almaktadır. Eğitici sorunları, eğitimci niteliği, ücretli usta öğretici sorunlarından dolayı ortaya çıkmış olabilir. Dolanbay(2014), yaptığı araştırmada; Halk Eğitimi Merkezlerinde görev yapan eğitici personelin çoğu ücretli usta öğreticilerden oluştuğunu ve bu usta öğreticilerin çoğunun lise mezunu olduğunu belirlemiştir. Bunun sonucunda herhangi bir alanda beceri ve tecrübe sahibi oldukları için eğitici olarak istihdam edilen bu personelin öğretmenlik ile ilgili mesleki bilgi ve formasyona sahip olmamalarının da Halk Eğitimi Merkezlerinde verilen eğitimin kalitesini de olumsuz anlamda etkilemekte olduğunu belirtmiştir. Yayla (2009), yaptığı Türk yetişkin eğitimi sistemi değerlendirilmesi çalışmasında, araştırmaya katılan grupların öğrenim düzeylerine bakmış ve büyük çoğunluğunun, Lisans ve ön lisans mezunu olduğu sonucuna varmıştır. Halk eğitim merkezlerinde görev yapan müdürlerin içerisinde ön lisans mezunu olanların oranının (%40) yüksek olması, müdür yardımcılarının ve öğretmenlerin yüksek lisans eğitimi alma oranlarının müdürlerden çok daha fazla olması ve dikkat çekici olduğunu vurgulamıştır. Öğretmen, eğitimin amaçlarına ulaşabilmesinin de en önemli faktörlerindendir. Ülkemizde yetişkin eğitimcilerinin niteliklerini arttırmak için, yetişkin eğitim kurumlarında görev yapan öğretmen ve idarecilere hizmet içi eğitimler düzenli olarak verilmeli, andragoji alanında formasyon almaları sağlanması gerektiği söylenebilir. Ülkemizde yetişkin eğitimcisi yetiştiren lisans düzeyinde akademik bir kurum bulunmamaktadır. Enstitülerde, ana bilim dalı olarak birkaç tane üniversitede bulunmaktadır. Üniversitelerin yetişkin eğitimi sistemine katkıları da olması gereken düzeyde değildir. Bu durum yetişkin eğitime yönelik gerçekleştirilen çalışmalara olumsuz yansımaktadır. Yetişkinlerin ihtiyaçlarının belirlenmesi bu ihtiyaçların ölçülebilir hedeflere dönüştürülmesi, programların geliştirilmesi, ölçme ve değerlendirme çalışmalarının yürütülmesi, yetişkin eğitimi çalışmalarının denetlenmesi ve izlenmesi süreçlerinde yeterli düzeyde bilimsel çalışmalara yer verilmediğinde, yetişkinlerin özellikleri, göz önünde bulundurulmadığında, yetişkin eğitimi adına yapılanların yeterli olmayacağı düşünülmelidir (Yayla,2009).

Yönetimsel Sorunlar: Türkiye’de yetişkin eğitiminde yaşanan yönetimsel sorunların nedenleri, kursların tanıtım eksikliği ve personel yetersizliği olabilir. Tanıtım eksikliği, basın yayın araçlarında yetişkin eğitimi alanında yer alan dikkat çekici tanıtım ve duyurular arttırılmasıyla giderilebilir. Komşu (2013), yaptığı bir çalışmada tanıtım ve duyuru eksikliğinin yetişkin eğitiminde en

sık yaşanan engellerden olduğunu ifade etmiştir. Yayla (2009) da yaptığı bir çalışmada “kursların ve halk eğitim merkezlerinin tanıtımı ve reklâmı yapılmalıdır.” önerisinde bulunmuştur.

Denetleme Sorunları: Türkiye’de yetişkin eğitimi sorunlarından biri de denetleme sorunları olduğu belirlenmiştir. Bu sorunun nedeni olarak denetmen olan kişilerin denetim hakkında donanımlı bir bilgiye sahip olmamaları ve alanında uzman kişiler olmamalarından kaynaklandığı söylenebilir.

Araştırma sonucunda, Türkiye’de yetişkin eğitiminde yaşanan birçok sorun belirlenmiştir. Bu sorunlar katılımcı sorunları, bütçe ve fiziki yetersizlikler sorunları, metodolojik sorunlar, eğitici sorunları, yönetsel sorunlar ve denetleme sorunları adı altında temalaştırılarak ayrı ayrı incelenmiş; bu sorunların birçok nedeni olduğu ve bu nedenlerin neler olabileceği belirtilmiştir.

ÖNERİLER

Uygulamaya Yönelik Öneriler

- Eğitim saatlerinin çalışanlar için ayrı bir saatte düzenlenmesi ile katılımcıların çalışma saatleriyle yetişkin eğitimi kurslarının saatlerinin çakışması sorununa çözüm getirilebilir.
- Yetişkin eğitimi veren kurumlarda kreşin yer alması, çocuklarını bırakacak kimse olmadığı için kurslara katılamayan katılımcıların sorununa çözüm getirebilir.
- Tüm katılımcı sorunlarına yönelik uzaktan eğitim uygulaması ile çeşitli nedenlerle yetişkin eğitime katılamayanların sorununa çözüm getirilebilir.
- Yetişkin eğitime ayrılan bütçe artırılarak yetişkin eğitimi veren kurumların fiziki yapı, kaynak yetersizliği gibi sorunlarına çözüm getirilebilir.
- Yetişkin eğitimi veren kurumlardaki sınıflar, teknolojik donanım açısından desteklenerek eğitim niteliği artırılabilir.
- Yetişkin eğitimi veren tüm kurumlarda sınıf yapıları, teknolojik donanımları, bulunması gereken eğitim kaynakları standartlaştırılarak bu standarda uymayan kurumlara yaptırımlar uygulanabilir.
- Yetişkin eğitim kurumlarında uygulanacak programı geliştirme ve uygulama sürecinde eğitim programları uzmanı bulundurma zorunluluğu getirilebilir.
- Yetişkin eğitimcilerinin niteliklerini arttırmak için, yetişkin eğitim kurumlarında görev yapan öğretmen ve idarecilere hizmet içi eğitimler düzenli olarak verilebilir.
- Yetişkin eğitimi veren kurumlarda eğitici olarak görev yapacak kişiler için andragoji alanında formasyon almış olmaları gerektiği kriteri belirlenebilir.
- Yetişkin eğitimi denetmenleri sadece yetişkin eğitimi alanında eğitim alan kişilerden oluşturulabilir.
- Denetmen görevlendirilmesinde en azından eğitim alanında yüksek lisans mezunu olma şartı aranabilir.

Araştırma Yapacaklara Öneriler

- Türkiye’de yetişkin eğitimi sorunlarından sadece bir tanesi ele alınıp gözlem yoluyla eğitim verilen kurumda derinlemesine incelenebilir. Türkiye’deki yetişkin eğitimi sorunları ile herhangi başka bir ülkenin yetişkin eğitimi sorunlarının karşılaştırılmasını içeren bir çalışma yapılabilir.

KAYNAKÇA

- Adem, M. (2005). Ulusal Eğitim Politikamız Nasıl Olmalıdır?. *Ankara Üniversitesi SBF Dergisi*, 52(01), 52-65. https://doi.org/10.1501/SBFder_0000002002
- Ahl, H. (2006). Motivation in adult education: a problem solver or a euphemism for direction and control?. *International journal of lifelong education*, 25(4), 385-405. <https://doi.org/10.1080/02601370600772384>

- Akay, C. ve Ültanır, E. (2010). Andragojik temellere dayalı kolaylaştırılmış okuma-yazma eğitimi (KOYE) sürecine yönelik KOYE eğitimcilerinin görüşleri. *Mersin Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi*, 6(2), 75-88.
- Aktaş, E. ve Yolcu, H. (2020). Yetişkinlerin halk eğitim merkezlerindeki eğitim faaliyetlerine olan istemlerinin farklı değişkenler bakımından incelenmesi. *Yaşadıkça Eğitim*, 34(1), 131-151. <https://doi.org/10.33308/26674874.2020341166>
- Amelink, C. T. ve Scales, G. R. (2010). Student learning behaviours promoted with instructional technology. 40 th ASEE/IEEE Frontiers in Education Conference, Arlington, United States.
- Bağcı, Ş. E. (2014). *Türkiye’de Yetişkin Eğitimi Uygulamalarının Anlam ve Beklentiler, Materyaller, Bütçe, Katılma, Mekân ve Zaman Bakımından Değerlendirilmesi*. (Yayın No. 366555) [Doktora Tezi] Ankara Üniversitesi. Ulusal Tez Merkezi.
- Barnová, S. ve Krásna, S. (2018). Academic procrastination–One of the barriers in lifelong learning. *R&E-SOURCE*.
- Başkanlığı, G. D. Türk Yetişkin Eğitimi Sisteminin Değerlendirilmesi.
- Bilir, M. (2004). Kentleşme sürecinde yetişkinlerin eğitim gereksinimi: Ankara Mamak ilçesi, Tuzluçayır semti, Ege Mahallesi örneği. *Ankara Üniversitesi Eğitim Bilimleri Fakültesi Dergisi*, 37(1), 98-121. https://doi.org/10.1501/Egifak_0000000089
- Boudioni, M., McLaren, S. M., Woods, L. P. ve Lemma, F. (2007). Lifelong learning, its facilitators and barriers in primary care settings: a qualitative study. *Primary Health Care Research & Development*, 8(2), 157-169.
- Çakmak, Ö. (2008). Eğitimin Ekonomiye ve Kalkınmaya Etkisi. *Dicle Üniversitesi Ziya Gökalp Eğitim Fakültesi Dergisi*, (11), 33-41.
- Demiray, E. (2013). Uzaktan Eğitim ve Kadın Eğitiminde Uzaktan Eğitimin Önemi. *Eğitim ve Öğretim Araştırmaları Dergisi* 2(2), 155- 168.
- Desjardins, R. ve Rubenson, K. (2013). Participation Patterns in Adult Education: the role of institutions and public policy frameworks in resolving coordination problems. *European Journal of Education*, 48(2), 262-280. <https://doi.org/10.1111/ejed.12029>
- Doğan, S. ve Varank, I. (2014). Türkiye Yetişkin Öğrenme Profiline Politika Analizi Kapsamında Değerlendirilmesi. *Ankara: Tc Meb Hayat Boyu Öğrenme Genel Müdürlüğü*.
- Erwin, J. E. , Brotherson, J. M. ve Summers, A. J. (2011) Understanding qualitative metasynthesis : issues and opportunities in early childhood intervention research, *Journal of Early Intervention*, 33(3), 186-200.
- Fusch, G. E. (2000). Breaking down perceived barriers to lifelong learning. *Journal of Educational Technology & Society*, 3(1), 88-92.
- Ferhat, A. Y. ve Şahan, G. (2015). Aile eğitimi kurslarının yetişkin eğitimi bağlamında etkililiğinin değerlendirilmesi. *Uşak Üniversitesi Sosyal Bilimler Dergisi*, 11(1), 66-86. <https://doi.org/10.29217/uujss.10>
- Gökçe, N. ve Yıldız, A. (2018). Türkiye’de Okuma-Yazma Bilmeyen Kadınlar Ve Okuma-Yazma Kurslarına Katılmama Nedenleri:“Ne Edeyim Okumayı, Hayatım Mı Değişecek?”. *Kastamonu Eğitim Dergisi*, 26(6), 2151-2161. <https://doi.org/10.24106/kefdergi.2737>
- Güngör, G. ve Göksu, A. (2013). Türkiye’de eğitimin finansmanı ve ülkelerarası bir karşılaştırma. *Yönetim ve Ekonomi: Celal Bayar Üniversitesi İktisadi ve İdari Bilimler Fakültesi Dergisi*, 20(1), 59-72.
- Hanson, A. L., Bruskiewitz, R. H. ve DeMuth, J. E. (2007). Pharmacists' perceptions of facilitators and barriers to lifelong learning. *American Journal of Pharmaceutical Education*, 71(4). <https://doi.org/10.5688/aj710467>
- Havnes, A. ve McDowell, L. (Eds.). (2007). *Balancing dilemmas in assessment and learning in contemporary education*. Routledge.
- İnce, G. (2008). *Yetişkin Okuryazarlık Programlarının Nitelik Açısından Değerlendirilmesi*. (Yayın No.234664) [Yüksek Lisans Tezi] Ankara Üniversitesi. Ulusal Tez Merkezi.
- Jarvis, P. (2004). *Adult education & Lifelong Learning*. London: Routledge Falmer

- Karaçali, A. (2006). Sınıf Yönetimini Etkileyen Fiziksel Değişkenlerin Değerlendirilmesi. *Gazi Üniversitesi Kırşehir Eğitim Fakültesi Dergisi (Ahi Evran Üniv. Kırşehir Eğt. Fak. Derg.)*, 7(1), 145-155.
- Karamustafaoğlu, O. (2006). Fen ve teknoloji öğretmenlerinin öğretim materyallerini kullanma düzeyleri: amasya ili örneği. *Atatürk Üniversitesi Bayburt Eğitim Fakültesi Dergisi*, 1(1), 90-101.
- Keane, P. (1975). A study in early problems and policies in adult education: the Halifax Mechanics' Institute. *Histoire sociale/Social History*, 8(16).
- Knowles, Malcolm. (1996). Yetişkin Öğrenenler, Göz Ardı Edilen Bir Kesim. Çeviren: Serap Ayhan, Ankara Üniversitesi Basımevi.
- Kirkup, G. Ve Von Prummer, C. (1990). Support and connectedness: The needs of women distance education students. *Journal of distance education*, 5(2), 9-31.
- Koulaouzides, G. A. (2014). Understanding adult learning and teaching: Some thoughts based on the intellectual contribution of Professor Peter Jarvis. *Andragoška studije*, (2), 121-130.
- Köksal, S. (2017). *Yerel Yönetimlerde Halkın Eğitimi Ve Hayat Boyu Öğrenme Faaliyetleri*. (Yayın No.454507) [Yüksek Lisans Tezi] İstanbul Aydın Üniversitesi .Ulusal Tez Merkezi.
- Laal, M. (2011). Barriers to lifelong learning. *Procedia-Social and Behavioral Sciences*, 28, 612-615. <https://doi.org/10.1016/j.sbspro.2011.11.116>
- Li, L. (2020). Endüstri 4.0 çağında eğitim tedarik zinciri. *Sistem Araştırması ve Davranış Bilimi*, 37 (4), 579-592.
- Marks, A. (2000). Lifelong Learning and the'Breadwinner Ideology': addressing the problems of lack of participation by adult, working-class males in higher education on Merseyside. *Educational Studies*, 26(3), 303-319. <https://doi.org/10.1080/03055690050137123>
- Mazlumoglu, M. ve Samanci, O. (2019). Halk Eğitim Merkezlerinde Çalışan Öğretmen Ve Yöneticilerin Yetişkin Eğitime İlişkin Görüşleri. *The Journal of Academic Social Science Studies*, 74, 73-87. <https://doi.org/10.9761/JASSS7896>
- Means, B. (2010). Technology and education change: Focus on student learning. *Journal of research on technology in education*, 42(3), 285-307. <https://doi.org/10.1080/15391523.2010.10782552>
- Nurdiansyah, N., Rais, P. ve Aini, S. (2017). MI Ma'arif Pademonegoro Sukodono'daki Üçüncü Sınıf Öğrencilerinin Matematiğinde Eğitim Teknolojisinin Rolü. *Madrosatuna: İslami İlköğretim Okulu Dergisi*, 1 (1), 37-46.
- OECD (2016), Skills Matter: Further Results from the Survey of Adult Skills, Country Note Turkey, , <http://www.oecd.org/skills/piaac/>
- Oğuzkan, T. (1985). UNESCO Dördüncü Uluslararası Yetişkin Eğitimi Konferansı izlenimleri. *EĞİTİM VE BİLİM*, 10(57), 4-11.
- Olivia, P., F. ve Gordon, W.R. (2018). *Program geliştirme*. (K., Gündoğdu, Çev.). Pegem Akademi Yayıncılık.
- Onyenemezu, E. C. (2012). Adult education and the challenges of 21st century in Nigeria. *Education and practice*, 3(3), 1-6.
- Polat, S. ve Osman, A. Y. (2016). Meta-sentez: Kavramsal bir çözümleme. *Eğitimde Nitel Araştırmalar Dergisi*, 4(2), 52-64.
- Sabancı, A. ve Rodoplu, D. (2012). Halk Eğitim Merkezlerinin Denetiminde Karşılaşılan Sorunlar/Problems of the Supervision of the Public Education Centres. *e-Uluslararası Eğitim Araştırmaları Dergisi*, 4(2), 61-77.
- Sandelowski, M. ve Barroso, J. (2003). Classifying the findings in qualitative studies. *Qualitative Health Research*, 13(7), 905-923. <https://doi.org/10.1177/1049732303253488>
- Schuetze, H. G. (2005). Financing lifelong learning: Potential of and problems with Individual Learning Accounts in three countries. *Thompson Hall*.
- Selçuk, M. (2017). Halk Eğitimi Merkezlerinin Karşılaştığı Sorunlar [Tezsiz Yüksek Lisans Tezi] Dokuz Eylül Üniversitesi. Ulusal Tez Merkezi.
- Simões, F., Meneses, A., Luís, R. ve Drumonde, R. (2017). Güney Avrupa'nın kırsal bir bölgesindeki NEET'ler: algılanan öz-yeterlik, algılanan engeller, eğitim beklentileri ve mesleki beklentiler. *Journal of Youth*

- Studies* , 20 (9), 1109-1126. <https://doi.org/10.1080/13676261.2017.1311403>
- Şensoy, S. ve Sağsöz, A. (2015). Öğrenci Başarısının Sınıfların Fiziksel Koşulları İle İlişkisi. *Ahi Evran Üniversitesi Kırşehir Eğitim Fakültesi Dergisi*, 16(3), 87-104.
- Tatar, Z. (2009). *Yetişkinlerin Kentlileşme Ve Eğitim İhtiyaçlarına İlişkin Görüşleri (Eskişehir İli Örneği)*. (Yayın No. 309539) [Doktora Tezi] Ankara Üniversitesi. Ulusal Tez Merkezi.
- Türkoğlu, A. ve Sanem, U. Ç. A. (2011). Türkiye’de halk eğitimi: tarihsel gelişimi, sorunları ve çözüm önerileri. *Adnan Menderes Üniversitesi Eğitim Fakültesi Eğitim Bilimleri Dergisi*, 2(2), 48-62.
- Tong, A., Flemming, K., McInnes, E., Oliver, S. ve Craig, J. (2012). Enhancing transparency in reporting the synthesis of qualitative research: ENTREQ. *BMC medical research methodology*, 12(1), 181.
- Ültanır, E. ve Ültanır, G. (2005). “Estonya, İngiltere ve Türkiye’de Yetişkin Eğitiminde Profesyonel Standartlar,” *Mersin Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi*.1(1), 1-23.
- Vassilev, I., Rogers, A., Kennedy, A. ve Koetsenruijter, J. (2014). The influence of social networks on self-management support: a metasynthesis. *BMC public health*, 14(1), 719. <https://doi.org/10.1186/1471-2458-14-719>
- Uçak, S. ve Erdem, H. H. (2020). Eğitimde Yeni Bir Yön Arayışı Bağlamında “21. Yüzyıl Becerileri ve Eğitim Felsefesi”. Uşak Üniversitesi Eğitim Araştırmaları Dergisi, 6(1), 76-93. <https://doi.org/10.29065/usakead.690205>
- Yarım, M. A. ve Çelik, S. (2020). Endüstri 4.0 Çağında Öğrenci Gözüyle Öğretmenin Gerekliliği Ve Rolü. Mehmet Akif Ersoy Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi, (31), 76-92. <https://doi.org/10.20875/makusobed.541669>
- Yayla, D. (2009). Türk yetişkin eğitimi sisteminin değerlendirilmesi. *Millî Eğitim Bakanlığı Eğitimi Araştırma ve Geliştirme Dairesi Başkanlığı*. http://www.meb.gov.tr/earged/earged/Yetiskin_Egitimi.pdf.
- Yazar, T. (2012). Yetişkin eğitiminde hedef kitle. *Dicle Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi*, 4(7), 21-30.
- Yazar, T. ve Ozlem, L. A. L. A. (2018). Evaluation Of The Problems Encountered In Public Education Centers. *Eurasian Journal Of Educational Research*, 18(76), 125-146.
- Yazar, T. ve Keskin, İ. (2018). Millî eğitim şuralarında yaşam boyu öğrenme, halk eğitimi, yetişkin eğitimi ve yaygın eğitimi İle İlgili kararların değerlendirilmesi. *HAYEF Journal of Education*, 15(1), 63-83. <https://doi.org/10.26650/hayef.2018.15.1.0002>
- Yıldırım, M. (2012). *Kuruma Dayalı Aile Eğitim Programlarının İlköğretim 5. Sınıf Öğrencilerinin Okul Başarılarına Etkileri*. (Yayın No.314791) [Yüksek Lisans Tezi] Niğde Üniversitesi. Ulusal Tez Merkezi.
- Serin, M. K. ve Korkmaz, İ. (2014). Sınıf Öğretmenlerinin Hizmet İçi Eğitim İhtiyaçlarının Analizi. *Ahi Evran Üniversitesi Kırşehir Eğitim Fakültesi Dergisi*, 15(1), 155-169.
- Walsh, D. ve Downe, S. (2005). Nitel Araştırma için Meta-Sentez Yöntemi: Bir Literatür Taraması. *Journal of Advanced Learning* , 50 (2), 204-211.
- Williams, J. (2011). Raising expectations or constructing victims? Problems with promoting social inclusion through lifelong learning. *International Journal of Lifelong Education*, 30(4), 451-467.